

Χάρης Δούκας,
Μέλος Διοικούσας Επιτροπής ΤΕΕ,
Αν. Καθηγητής Ενεργειακής και Περιβαλλοντικής Πολιτικής ΕΜΠ

Καλημέρα σας,

Ευχαριστώ πολύ για την πρόσκληση. Είναι ιδιαίτερη χαρά και τιμή μου να απευθύνω χαιρετισμό στο Συνέδριό σας, εκ μέρους του Προέδρου του ΤΕΕ, του Γεώργιου Στασινού.

Στο χαιρετισμό μου θα πω μερικά σημαντικά σημεία σχετικά με την πρόσφατη μελέτη του WEC για την Ελλάδα.

Για όσους δεν το ξέρουν, από το 1923, το Παγκόσμιο Συμβούλιο Ενέργειας (World Energy Council – WEC) έχει σα στόχο να υποστηρίζει τους ενεργειακούς ηγέτες σε όλο τον κόσμο για να αντιμετωπιστούν οι προκλήσεις του ενεργειακού συστήματος. Το WEC καθοδηγείται από τα μέλη του, εστιάζει στους ενδιαφερόμενους και εργάζεται και υποστηρίζει τις ενεργειακές μεταβάσεις ανεξάρτητα από τη χώρα, τον τομέα, την περιοχή, τους πόρους ή την τεχνολογία. Σήμερα, το Παγκόσμιο Συμβούλιο Ενέργειας έχει 100 εθνικές επιτροπές – μέλη. Το ΤΕΕ διατηρεί την εθνική εκπροσώπηση του WEC για την Ελλάδα και επιτελεί τον ρόλο της Ελληνικής Εθνικής Επιτροπής.

Σύμφωνα λοιπόν με τον δείκτη «World Energy Trilemma» του Παγκόσμιου Συμβουλίου Ενέργειας (World Energy Council – WEC), η Ελλάδα το 2021 κατατάσσεται στην 39^η θέση από τις 100 χώρες, παραμένοντας σταθερή σε σχέση με το 2020, και ανεβαίνοντας συνολικά 8 θέσεις σε σχέση με το 2019 (που βρισκόταν στην 47^η θέση).

Μέσω αυτού του δείκτη, που καταρτίζεται ετησίως από το 2010, τα ενεργειακά συστήματα αξιολογούνται σε ετήσια βάση, σε καθεμία από τις ακόλουθες διαστάσεις:

- **Ενεργειακή Ασφάλεια:** Ικανότητα τους να ανταποκρίνονται αξιόπιστα στην τρέχουσα και μελλοντική ζήτηση ενέργειας, να αντέχουν και να ανακάμπτουν γρήγορα από τυχόν κραδασμούς και διακοπές τροφοδοσίας.
- **Ενεργειακή Ισονομία:** Ικανότητα τους να παρέχουν καθολική πρόσβαση σε αξιόπιστη, προσιτή και επαρκή ενέργεια.
- **Περιβαλλοντική Βιωσιμότητα:** Πρόοδος τους στην προσπάθεια μετάβασης σε μηδενικές εκπομπές άνθρακα.

Η καλύτερη επίδοση της χώρας βρίσκεται στην διάσταση της Περιβαλλοντικής Βιωσιμότητας, με την αύξηση της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας χαμηλών εκπομπών άνθρακα (λιγνίτης λιγότερο από 15%, ΑΠΕ και φυσικό αέριο αυξημένοι σημαντικά), σε συνδυασμό με τη χαμηλότερη ενεργειακή ένταση, να δικαιολογούν την αναβάθμιση της κατάταξης περιβαλλοντικής βιωσιμότητας στο 25% των χωρών με την καλύτερη επίδοση. Συγκεκριμένα, με βάση την αξιολόγηση του WEC, ο παροπλισμός των λιγνιτικών μονάδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας συνεχίζεται το 2021, με την Ελλάδα να προχωράει στο κλείσιμο όλων αυτών των περιουσιακών στοιχείων έως το 2023 – εκτός από τη νέα μονάδα Πτολεμαΐδας – επιτρέποντας τη γρήγορη απολιγνιτοποίηση του συστήματος ηλεκτρικής ενέργειας (που στην περίπτωση της Ελλάδας σημαίνει τεράστια εξοικονόμηση κόστους) και τη μείωση του αποτυπώματος άνθρακα. Βεβαίως, όπως σημειώνει το Συμβούλιο, οι

κοινωνικοοικονομικές προκλήσεις και προτεραιότητες πρέπει να ληφθούν υπόψη για μια δίκαιη μετάβαση σε συνδυασμό με τις επενδύσεις καθαρής ενέργειας.

Η χαμηλότερη επίδοση της χώρας βρίσκεται στην διάσταση της Ενεργειακής Ασφάλειας, καθώς η επικείμενη σταδιακή κατάργηση των λιγνιτικών μονάδων ενδέχεται να διακινδυνεύσει την επάρκεια της δυναμικότητας ηλεκτρικής ενέργειας, εάν δεν συνοδεύεται εγκαίρως με επενδύσεις και υποδομές χαμηλών και μηδενικών εκπομπών άνθρακα (π.χ. φυσικό αέριο, ΑΠΕ και αποθήκευση, απόκριση από την πλευρά της ζήτησης, διασυνωριακές διασυνδέσεις). Πράγματι, η πανδημία COVID19 καθυστέρησε προγραμματισμένες επενδύσεις για μεγάλα ενεργειακά έργα, ως εκ τούτου, το σχέδιο ανάκαμψης για την Ευρώπη βρίσκει την Ελλάδα να χρειάζεται να κατευθύνει ένα μεγάλο μέρος του πακέτου σε έργα ενεργειακής απόδοσης, υποδομών και μείωσης κόστους. Ορισμένες πρωτοβουλίες υποδομών ζωτικής σημασίας όμως προχωρούν, όπως η «Διασύνδεση Αττικής-Κρήτης HVDC», ενισχύοντας περαιτέρω την Ενεργειακή Ασφάλεια.

Όσον αφορά στη διάσταση της Ενεργειακής Ισονομίας, ενώ η επίδοση παραμένει σχετικά σταθερή εδώ και αρκετά χρόνια, το 2021 υπάρχει μία μείωση της απόδοσης σε σχέση με το 2020, που μπορεί να αποδοθεί στην αύξηση του κόστους ηλεκτρικής ενέργειας, σε συνδυασμό με την αύξηση της εξάρτησης από τις εισαγωγές και τη μείωση των εισοδημάτων λόγω της πανδημίας COVID19. Όπως επισημαίνει το Παγκόσμιο Συμβούλιο Ενέργειας, σε αυτή τη διάσταση ελλοχεύει ο μεγαλύτερος κίνδυνος, εξαιτίας του ράλι των τιμών φυσικού αερίου φέτος.

Συνοπτικά, παρά το γεγονός ότι βελτιωνόμαστε, απέχουμε ακόμη από το υψηλότερο 25% των πιο ανεπτυγμένων χωρών του κόσμου και της Ευρώπης. Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να προχωρήσουμε πιο δυναμικά και εστιασμένα σε αλλαγές και μεταρρυθμίσεις, δίνοντας έμφαση στην εξοικονόμηση ενέργειας (στα κτίρια και στις μεταφορές) και στην ακόμα μεγαλύτερη διείσδυση των ανανεώσιμων, μαζί με τις απαραίτητες επενδύσεις στα δίκτυα και στα συστήματα αποθήκευσης, για να μειώσουμε την εξάρτηση από εισαγωγές καυσίμων.

Σε αυτό το σημείο, επιτρέψτε μου να αναφερθώ και στο πρόσφατο ψήφισμα που ενέκρινε η Διοικούσα Επιτροπή του ΤΕΕ. Το ψήφισμα ήταν υπέρ της διατήρησης της λειτουργίας των σύγχρονων λιγνιτικών μονάδων αλλά κι ενός ποσοστού συμμετοχής του λιγνίτη στο ενεργειακό μείγμα της τάξης του 10-12% για τα επόμενα χρόνια, με σκοπό τη διασφάλιση της ηλεκτρικής επάρκειας και ως στρατηγικής εφεδρείας. Λαμβάνοντας υπόψη και τη σημερινή συγκυρία, με την ενεργειακή κρίση τιμών και το πρόβλημα της ενεργειακής φτώχειας να απλώνεται σε όλη την Ευρώπη και στη χώρα μας, θα πρέπει να επανεξεταστεί η ταχύτητα απολιγνιτοποίησης.

Η μετάβαση σε μία οικονομία μηδενικών εκπομπών απαιτεί τεκτονικές αλλαγές. Οι προκλήσεις είναι μπροστά μας και χρειάζονται όσο το δυνατόν περισσότερες συνέργειες και συνεργασίες. Στο ΤΕΕ προσπαθούμε να προωθήσουμε τέτοιες συνεργασίες, όπως και με το IENE και είμαι σίγουρος πως οι εξαιρετικοί ομιλητές θα φωτίσουν πολλές κρίσιμες πτυχές που πρέπει να λάβουμε υπόψη μας.

Σας ευχαριστώ πολύ και εύχομαι κάθε επιτυχία στις εργασίες του συνεδρίου.